

FABRIQUE
Rue QUINCampoix
PARIS

οι εργάτες της νύχτας

1/10/1901: ο Marius Jacob με δύο ιλεγγαλιστές συντρόφους του διαρρηγνύουν κοσμηματοπωλείο στην οδό Quincampoix. Η διάρρηξη γίνεται Κυριακή μεσημέρι με τη μέθοδο του ριφιφι. Λεία τους, κοσμήματα 135.000 φράγκων: "...αν στράφηκα στις ληστείες, δεν το έκανα απλά για το κέρδος. Ήταν ζήτημα αρχής, ήταν ζήτημα δικιου. Προτίμησα να διατηρήσω την ελευθερία μου, την ανεξαρτησία μου, την αξιοπρέπειά μου ως άνθρωπος, παρά να γίνω δημιουργός του πλούτου του αφεντικού μου. Για να το πω ξεκάθαρα, χωρίς ευφημισμούς: Προτίμησα να κλέβω, παρά να με κλέβουν".

για την έκδοση

«...Κλοπή υφίσταται μόνο εκεί που υπάρχει εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Ο μπάτσος με συνέλαβε εν ονόματι του νόμου, εγώ τον μαχαίρωσα εν ονόματι της ελευθερίας. Όταν η κοινωνία σου αρνείται το δικαίωμα να υπάρχουν, πρέπει να το πάρεις μόνος σου».

Κλεμάν Ντιβάλ

Την άνοιξη του 1995, ο «δαίμων του τυπογραφείου» είχε κυκλοφορήσει μια μικρή μπροσούρα με τίτλο «Ο Μαριούς Ζακόμπ και οι γάλλοι ιλεγγαλιστές». Ο παλλόμενος λόγος του Ζακόμπ ήταν τότε το πρώτο έναυσμα και τώρα μας καλεί ξανά να διηγηθούμε μια ιστορία...

«...μια ιστορία που μιλά για έναν κλέφτη. Έναν κλέφτη με ψευδαισθήσεις για ισότητα. Έναν αναρχικό και τα όνειρά του. Με μια διαφορά όμως: αυτός ο άντρας, μαζί με

τους συντρόφους του, όντως άνοιξαν τα χρηματοκιβώτια των πλουσίων. Και με αυτό το απλό γεγονός έδειξαν ότι μια επίθεση στον πλούτο -έστω και μερική- είναι εφικτή. (...) Η θεαματική πλευρά της δράσης του Ζακόμπ και των συντρόφων του, η απίστευτη λίστα των κλοπών τους και ο κομψός τρόπος που τις πραγμάτωναν, δεν είναι οι πλέον σημαντικές όψεις. (...) Επειδή ο Ζακόμπ και οι σύντροφοί του ήταν κάτι άλλο. Κατ' αρχήν, ήταν σύντροφοι. Και είναι ακριβώς εδώ, στο πεδίο της επιλογής των ενεργειών τους, που θα πρέπει να αδράξουμε τη βαθύτερη σημασία των επιχειρημάτων τους. Η περιγραφή της δράσης τους πέρα από τα όρια τα οποία οι περισσότεροι άνθρωποι αντιμετωπίζουν καθημερινά, υπονοείται σε αυτή τη ιστορία, αν και δεν επιτυγχάνεται πλήρως η απόδοση του επίπεδου της συνείδησης που ήταν απαραίτητο προκειμένου αυτή να επιτευχθεί. Αυτή η υπέρβαση των ορίων αντιμετωπίστηκε και πάρθηκε μέχρι τις έσχατες συνέπειές της, μαζί με ό,τι ήταν εκπληκτικό, όχι σαν κάτι μυθικό αλλά σαν η πραγματικότητα που ο Ζακόμπ και οι άλλοι αντιμετώπιζαν προκειμένου να πραγματοποιήσουν τις επιθέσεις τους. Οι κανόνες και η μέθοδος, η αυστηρότητα και η αναρχική ηθική στην αντιμετώπιση των αντιπροσώπων της τάξης που έχει την εξουσία, είναι μερικές μόνο πλευρές αυτής της ιστορίας. Είναι λοιπόν απαραίτητο να αφήσουμε στην άκρη την περιγραφή και να σκάψουμε βαθύτερα, πέρα από τη μυθιστοριογραφία, προκειμένου να φτάσουμε το σημείο του στοχασμού».¹

*

¹ Αλφρέντο Μπονάνο, από την εισαγωγή της αγγλικής έκδοσης (Elephant Editions) του βιογραφικού "Jacob" του Μπερνάρ Τομάς.

«Παράλληλα με την κοινωνιστική κυριαρχούσα τάση των αναρχικών, υπήρχε και μια ατομικιστική τάση που οι παρτιζάνοι της έδιναν έμφαση στην ατομική τους ελευθερία, συμβουλεύοντας και τα άλλα άτομα να πράξουν το ίδιο. Η ατομικιστική αναρχική δραστηριότητα εκτεινόταν σε ολόκληρο το φάσμα των εναλλακτικών ως προς την εξουσιαστική κοινωνία, υπονομεύοντας τον τρόπο ζωής της σε κάθε κομμάτι του. Η μεγάλη πλειοψηφία των ατομικιστών αναρχικών πιάστηκε στην παγίδα της μισθωτής εργασίας, όπως και οι κοινωνιστές σύντροφοί τους αλλά και το προλεταριάτο γενικότερα· έπρεπε να δουλεύουν για δεκάρες ή να λιμοκτονήσουν. Κάποιοι ατομικιστές αποσύρθηκαν από την οικονομία και σχημάτισαν εθελοντικές ενώσεις προκειμένου να πετύχουν την αυτάρκεια. Άλλοι πήραν τον δρόμο του ιλεγγαλισμού, επιτιθέμενοι στην οικονομία μέσω της άμεσης ατομικής επανάκτησης του πλούτου. Έτσι, η κλοπή, η παραχάραξη νομισμάτων, οι απάτες και η ληστεία έγιναν τρόπος ζωής για εκατοντάδες ατομικιστές, όπως ήδη ήταν για τόσες χιλιάδες προλετάρων. Το κύμα των αναρχικών βομβιστικών επιθέσεων και εκτελέσεων στη δεκαετία του 1890 (από τους Βαγιάν, Ραβασόλ, Ανρί, Κασέριο) και η πρακτική του ιλεγγαλισμού, από τα μέσα της δεκαετίας του 1880 μέχρι και την έναρξη του πρώτου παγκόσμιου πολέμου (από τους Ντιβάλ, Πίνι, Ζακόμπ, Μπονό), ήταν διδυμες πλευρές της ίδιας προλεταριακής επίθεσης -εκφρασμένες κατά την ατομικιστική πρακτική-, συμπληρωματικές ως προς τους μεγάλους συλλογικούς αγώνες ενάντια στο κεφάλαιο».²

² Κατά τον Ρομπέρ Λουζόν, οι τρομοριστικές, ιλεγγαλιστικές πρακτικές ήταν «...το κουδούνισμα που έβγαλε το γαλλικό προλεταριάτο από την κατάσταση εξουθένωσης που το είχε βυθίσει η σφαγή της Κομμούνας».

Οι ιλεγγαλιστές σύντροφοι είχαν κουραστεί να περιμένουν για την επανάσταση. Οι πράξεις των αναρχικών βομβιστών και εκτελεστών (η "προπαγάνδα με την πράξη"), όπως και οι πράξεις των αναρχικών κλεφτών (η "ατομική επανάκτηση"), εξέφραζαν την απόγνωση τους και την ατομική τους βίαιη απόρριψη μιας ανυπόφορης κοινωνίας. Επιπλέον, σαφώς σκόπευαν να αποτελούν παράδειγμα, πρόσκληση για εξέγερση».³

³ Του Νταγκ Ίμρι, από το περιοδικό ANARCHY.

Μαριούς Ζακόμπ

Ο Μαριούς Ζακόμπ γεννήθηκε, από γονείς εργάτες, το 1879 στη Μασσαλία. Στα δώδεκά του χρόνια μάρκαρε στα καράβια, φτάνοντας να ενταχθεί ακόμα και στο πλήρωμα πειρατικού καραβιού που δρούσε στον Ινδικό ωκεανό. Στα δεκαέξι του επέστρεψε στη Γαλλία όπου εργάστηκε ως τυπογράφος και πολιτικοποιήθηκε εντασσόμενος σε αναρχικές ομάδες. Έχει φτάσει το 1896, η εποχή της «προπαγάνδας με τη δράση», και ο δεκαεπτάχρονος Ζακόμπ επιθυμεί να παλέψει με μέσο τον τερορισμό. Από αφέλεια πέφτει στην παγίδα ενός πράκτορα της αστυνομίας και συλλαμβάνεται με εκρηκτικά στην κατοχή του. Μετά την αποφυλάκισή του έχει πια καταλήξει στο τι θέλει να κάνει στη ζωή του.

Ένα πρώτο δείγμα του ταλέντου του στη «δουλειά» θα επιδείξει όταν υποκρινόμενος τον αστυνομικό διευθυντή θα «σπκώσει», μαζί με δύο συντρόφους του, όλα τα τιμαλφή από ένα ενεχυροδανειστήριο στη Μασσαλία. Λίγο αρ-

γότερα θα συλληφθεί στην Τουλόν αλλά υποκρινόμενος σχιζοφρένεια θα εγκλειστεί σε ψυχιατρείο. Από εκεί του ήταν εύκολο να αποδράσει. Πλέον ανοίγεται μπροστά του μια ζωή ολοκληρωτικής παρανομίας.

Πρώτο βήμα, στα 1900, η συγκρότηση μιας ομάδας διαρρηκτών που θα εξελίξει την τέχνη της σε υψηλά επίπεδα επαγγελματισμού. Πρόκειται για τους «Εργάτες της Νύχτας», με δράση σε Γαλλία, Βέλγιο και Ιταλία. Οι Εργάτες της Νύχτας χωρίζονται σε τρεις υπο-ομάδες. Προηγούνται οι «ανιχνευτές» που ταξιδεύουν από πόλη σε πόλη και εντοπίζουν τους στόχους. Μελετούν εφημερίδες και κοσμικά έντυπα Who is Who ώστε να βρίσκουν πληροφορίες για τους πλούσιους και τα περιουσιακά τους στοιχεία. Ακολούθως θέτουν υπό παρακολούθηση τα σπίτια και τα γραφεία τους ώστε να βρουν ποια είναι η καταλληλότερη στιγμή και τρόπος για τη «δουλειά». Ακολουθούν οι διαρρηκτές, συχνά μεταμφιεσμένοι και οπλισμένοι με τα τελευταία διαρρηκτικά εργαλεία. Τέλος, η ομάδα αυτών που «σπρώχνουν» τα κλοπιμαία, λειτουργώντας ακόμα και κυτήριο όπου έχυναν σε ράβδους τον κλεμμένο χρυσό.

Συνολικά η ομάδα απαρτιζόταν από τριάντα περίπου άτομα, από τα οποία οι περισσότεροι είχαν συμφωνήσει να παρέχουν το 10% των «εισπράξεων» τους σε αναρχικές ομάδες και έντυπα. Η αυστηρή τους ηθική επιτάσσει να ληστεύουν μόνο (κατά τη δική τους ορολογία) «κοινωνικά παράσιτα»: βιομηχάνους και μεγαλεμπόρους, στρατιωτικούς, δικαστές, τον ανώτερο κλήρο. Κάποιες από τις πιο κερδοφόρες δουλειές τους ήταν στο μέγαρο ενός ναύαρχου στο Σερμπούρ, ενός δικαστή στο Λε Μαν, σε μια επιχείρηση κοσμημάτων στο Παρίσι. Από τον μητροπολιτικό ναό της Τουρ αφαίρεσαν, μεταξύ άλλων, και μια ταπισερί του 17^{ου} αιώνα,

αξίας διακοσίων χιλιάδων φράγκων. Στο ναό, με ένα κομμάτι κάρβουνο, ο Ζακόμπ χάραξε στον τοίχο την πρόκλησή του: «Ω παντοδύναμε θεέ, βρες αν μπορείς αυτούς που σε έκλεψαν».

Οι Εργάτες της Νύχτας πραγματοποίησαν συνολικά 106 διαρρήξεις, αποκομίζοντας το αμύθητο, για την εποχή, ποσό των πέντε εκατομμυρίων φράγκων. Σε αρκετές περιπτώσεις ο Ζακόμπ άφηνε σημειώματα, με την υπογραφή «Ατίλας», προς τους ιδιοκτήτες, επεξηγώντας τον ταξικό χαρακτήρα της λήστευσής τους. Δεν ήταν εξάλλου λίγες οι φορές που οι Εργάτες της Νύχτας πυρπολούσαν, ως μια ακόμα πράξη ταξικού μίσους, το μέγαρο που μόλις είχαν διαρρήξει και ληστεύσει.

Η αντίστροφη μέτρηση ξεκινά στα τέλη του 1903, όταν στη διάρκεια μιας διάρρηξης στην Αμπεβίλ τους αντιλαμβάνεται ένα μπάτσος. Πέφτει νεκρός με μια σφαίρα στην καρδιά. Όλος ο αστυνομικός μηχανισμός πλέον κινητοποιείται για τη σύλληψη των Εργατών της Νύχτας. Η σύλληψη δύο μελών στο Παρίσι θα οδηγήσει σε περαιτέρω συλλήψεις. Η δίκη θα πραγματοποιηθεί το 1905 στην Αμιέν μέσα σε ένα διαμορφωμένο κλίμα φόβου. Ένα τάγμα του στρατού έχει δημιουργήσει κλοιό γύρω από το δικαστικό μέγαρο ενώ πολλοί ένορκοι δεν εμφανίζονται καν στη δίκη, φοβούμενοι αντίποινα των αναρχικών.

Ο Ζακόμπ αναδεικνύεται σε πρωταγωνιστή της δίκης, μετατρεπόμενος σε κατηγορο κάθε εξουσίας. Στην απαίτηση του προέδρου να βγάλει το καπέλο του, απαντά: «Εσύ γιατί φοράς το δικό σου;» Όταν ρωτάται αν ζητά να εξαιρεθεί κάποιος από τους («ευυπόληπτους πολίτες») ενόρκους, απαντά: «Όλοι! Αφού είναι εχθροί μας.» Χλευάζει τους μάρτυρες κατηγορίας και πολλές φορές τους κοροϊδεύει

όταν κάποιο κόσμημα ή έργο τέχνης που τους είχε κλέψει, είχε αποδειχτεί πλαστό. Η κορύφωση έρχεται με την «απολογία» του, ένα από τα διαυγέστερα κείμενα στην ιστορία του αναρχισμού. Καταδικάζεται σε ισόβια καταναγκαστικά έργα και στέλνεται στη σωφρονιστική αποικία του Νησιού του Διαβόλου, στη Γαλλική Γουιάνα. Εκεί επιχειρήσε να αποδράσει δεκαεπτά φορές και πέρασε πέντε χρόνια σε πλήρη απομόνωση, τα δύο από αυτά αλυσοδεμένος.

Μετά από είκοσι χρόνια, και ύστερα από μια πλατιά καμπάνια αλληλεγγύης, θα του δοθεί χάρη και θα επιστρέψει στη Γαλλία. Δεν θα έχει απαρνηθεί τίποτα από τις παλιές του αντιλήψεις και θα συνεισφέρει στη δράση του αναρχικού κινήματος. Ιδιαίτερη συμμετοχή είχε στις καμπάνιες ενάντια στη θανατική ποινή των Σάκο και Βαντσέτι, όπως και ενάντια στην έκδοση του Ντουρούτι από τη Γαλλία στην Ισπανία όπου αντιμετώπιζε την ποινή του θανάτου. Το 1936 πήγε στη Βαρκελώνη θέλοντας να συμμετάσχει στο μεγάλο όνειρο της κοινωνικής επανάστασης. Κατά τη γερμανική κατοχή της Γαλλίας, πρόθυμα πρόσφερε καταφύγιο στους αντάρτες, κυρίως στους ισπανούς αναρχικούς πρόσφυγες που συνέχιζαν στη Γαλλία την ένοπλη πάλη τους ενάντια στον φασισμό.

Παρέμεινε πιστός στις ιδέες του μέχρι και την τελευταία μέρα της ζωής του, την 28^η Αυγούστου 1954, όταν αυτοκτόνησε παίρνοντας εσκεμμένα overdose μορφίνης. Όπως τότε είχαν δηλώσει οι φίλοι του: «...ο Ζακόμπ δεν αυτοκτόνησε από απόγνωση αλλά από ήρεμη και συνειδητή επιθυμία να αποφύγει την κατάπτωση των γηρατειών».

η «απολογία» του Μαριούς Ζακόμπ

Κύριοι, τώρα ξέρετε ποιος είμαι: ένας εξεγερμένος που ζει από το προϊόν των κλοπών του. Επιπλέον, έβαλα φωτιά σε αρκετές από τις επαύλεις που λήστεψα, καθώς επίσης υπεράσπισα την ελευθερία μου ενάντια σε επίθεση οργάνων του κράτους. Παρουσίασα γυμνή μια ολόκληρη ζωή αγώνα και τη θέτω ως ζήτημα εμπρός στη λογική σας. Καθώς δεν αναγνωρίζω σε κανέναν το δικαίωμα να με κρίνει, δεν επιζητώ τη συγχώρεση ή την επιείκειά σας. Δεν θα τις ζητήσω από αυτούς που μισώ και απεχθάνομαι. Είστε ισχυρότεροι, έχετε τη δύναμη να με κάνετε ό,τι θέλετε. Στείλτε με στις σωφρονιστικές αποικίες ή στην κρεμάλα... λίγο με νοιάζει. Αλλά προτού αποχωριστούμε θα ήθελα να έχω τον τελευταίο λόγο.

Αποκαλείτε έναν άνθρωπο κλέφτη και ληστή, εφαρμόζοντας τη μέγιστη αυστηρότητα του νόμου, χωρίς ποτέ να αναρωτηθείτε αν αυτός ο άνθρωπος θα μπορούσε να έχει γίνει κάτι διαφορετικό. Υπήρξε ποτέ κάποιος ευκατάστατος άνθρωπος που να προέβη σε κλοπές; Παραδέχομαι πως δεν έχω υπόψη μου κάποιον. Όμως εγώ που δεν είμαι ούτε ευκατάστατος ούτε ιδιοκτήτης, που είμαι απλώς ένα άνθρωπος που έχει μόνο τα χέρια και το μυαλό του για να κρατηθεί ζωντανός, έπρεπε να πράξω με άλλο τρόπο. Η κοινωνία μου επιτρέπει μόνο τρεις τρόπους επιβίωσης: την εργασία, τη ζητιανιά και την κλοπή.

Αυτή καθαυτή η εργασία δεν με απδιάζει, αντιθέτως με ευχαριστεί. Ο άνθρωπος δεν μπορεί χωρίς εργασία: οι μύες του και το μυαλό του εμπεριέχουν μια συγκεκριμένη ποσότητα ενέργειας που θα πρέπει να διατεθεί. Αυτό που με απδιάζει είναι το να χύνω τον ιδρώτα και το αίμα μου

για ένα μεροκάματο που μου δίνεται ως ελεημοσύνη και που δημιουργεί πλούτο ο οποίος στρέφεται εναντίον μου. Με μια κουβέντα, με απδιάζει ο ξεπεσμός στην εργασιακή πορνεία.

Η ζητιανιά είναι εξευτελισμός, είναι η άρνηση κάθε αξιοπρέπειας. Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τη γιορτή της ζωής. Το δικαίωμα στη ζωή δεν το ζητιανεύεις. Το παίρνεις.

Η κλοπή είναι η αποζημίωσή μας, η επανάκτηση των αντικειμένων. Αντί να κλειστώ σ' ένα εργοστάσιο -που είναι ίδιο με τη φυλακή-, αντί να ικετεύσω γι' αυτά που δικαιωματικά μου ανήκουν, εγώ προτίμησα να εξεγερθώ και να πολεμήσω τους εχθρούς μου πρόσωπο με πρόσωπο, κάνοντας πόλεμο στους πλούσιους και επιτιθέμενος στις ιδιοκτησίες τους. Φυσικά, καταλαβαίνω πως εσείς θα προτιμούσατε να υποταχθώ στους νόμους σας ως ένας πειθήνιος ασπόνδυλος εργαζόμενος. Να δημιουργώ πλούτο για εσάς έναντι ενός γελοίου μισθού, και όταν πια το κορμί μου διαλυόταν και το μυαλό μου «νερούλιαζε», να πήγαινα να πεθάνω ήσυχα σε μια γωνιά του δρόμου. Τότε εσείς δεν θα με αποκαλούσατε «κυνικό ληστή» αλλά «τίμιο εργαζόμενο». Κολακεύοντάς με θα μου απονέματε ακόμα και «έπαινο εργασίας». Οι παπάδες υπόσχονται τον παράδεισο στα κορόιδα τους. Εσείς είσαστε περισσότερο συγκεκριμένοι τους υπόσχεστε ένα κομμάτι χαρτί. Σας ευχαριστώ πολύ για την τόση καλοσύνη, την τόση ευγνωμοσύνη σας κύριοι. Προτιμώ όμως να είμαι ένας κυνικός που συνειδητά γνωρίζει το δικό του, παρά να είμαι μια κουρδιστή κούκλα.

Από τη στιγμή που αισθάνθηκα τον εαυτό μου και τη δύναμή μου, στράφηκα στην κλοπή χωρίς κανένα δισταγμό. Δεν μοιράζομαι τη λεγόμενη ηθική σας που προωθεί ως

αρετή τον σεβασμό προς την ιδιοκτησία, την ίδια στιγμή που δεν υπάρχουν χειρότεροι κλέφτες από τους ιδιοκτήτες. Θεωρείστε τους εαυτούς σας τυχερούς, κύριοι, που αυτή η προκατάληψη ριζώθηκε στον λαό, μετατρέποντάς τον στον καλύτερο μπάτσο σας. Προσέξτε όμως γιατί όλα τα πράγματα έχουν ένα τέλος. Ότι οικοδομήθηκε με την παύουργια και την επιβολή, με τα ίδια μέσα θα καταστραφεί.

Οι άνθρωποι αλλάζουν μέρα με τη μέρα. Βλέπετε, μαθαίνοντας αυτές τις αλήθειες και συνειδητοποιώντας τα δίκια τους, όλοι οι πεινασμένοι, όλα τα θύματά σας, θα οπλιστούν με λοστούς και θα σαρώσουν τα σπίτια σας παίρνοντας πίσω τον πλούτο που αυτοί δημιούργησαν και εσείς τους τον κλέψατε. Αν το σκεφτούν καλά, θα προτιμήσουν να ρισκάρουν αντί εσείς να χοντραίνετε και αυτοί να στενάζουν μέσα στη φτώχεια. Φυλακή, εξορία, κρεμάλα... τι είναι όλα αυτά -θα αναρωτηθεί ο λαός- συγκρινόμενα με μια άθλια ζωή γεμάτη με κάθε λογής βάσανα. Ο μεταλλωρύχος που παλεύει για το ψωμί του στα έγκατα της γης χωρίς ποτέ να βλέπει το φως του ήλιου, μπορεί να πεθάνει την κάθε στιγμή, θύμα μιας έκρηξης. Ο οικοδόμος που σκαρφαλώνει στα γιαπιά μπορεί να πέσει και να διαμελισθεί. Ο ναυτικός που ξέρει τη μέρα που θα σαλπάρει αλλά που δεν γνωρίζει αν θα επιστρέψει. Πολλοί άλλοι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν θανάσιμες ασθένειες εξαιτίας της δουλειάς τους. Εξαντλούν τους εαυτούς τους, δηλητηριάζουν τους εαυτούς τους, σκοτώνουν τους εαυτούς τους δημιουργώντας όσα εσείς καρπώνεσθε. Ακόμα και οι υπηρέτες σας οι μπάτσοι, για ένα κόκκαλο που τους πετάτε για να γλύψουνε, συχνά σκοτώνονται στη μάχη ενάντια στους εχθρούς σας.

Ξεροκέφαλοι μέσα στον στενόμυαλο εγωισμό σας παραμένετε σκεπτικοί απέναντι σε αυτή τη θεώρηση· έτσι

δεν είναι; «Οι άνθρωποι φοβούνται» φαίνεται να λέτε. «Κυριαρχούμε πάνω τους με τον φόβο της καταστολής. Αν ουρλιάξουν θα τους ρίξουμε στις φυλακές, αν κάνουν μια κίνηση θα τους εξορίσουμε στις σωφρονιστικές αποικίες, αν δράσουν θα τους οδηγήσουμε στη γκιλοτίνα». Μεγάλο σας λάθος κύριοι, πιστέψτε με. Οι ποινές που επιβάλλετε δεν είναι η «θεραπεία» για τις εξεγερτικές πράξεις. Η καταπίεση δεν είναι θεραπεία, δεν είναι καν καταπραϋντικό. Αντιθέτως, επιδεινώνει την «ασθένεια».

Τα καταπιεστικά μέτρα μπορούν μόνο να σπείρουν τους σπόρους του μίσους και της εκδίκησης. Είναι ένας κύκλος θανάτου. Από τότε που αρχίσατε να κόβετε κεφάλια και να γεμίζετε τις φυλακές και τις εξορίες, μήπως καταφέρατε να αποτρέψετε την έκφραση του μίσους; Απαντήστε! Τα γεγονότα δείχνουν την αδυναμία σας. Από μέρους μου, γνώριζα πολύ καλά πως ο τρόπος ζωής μου δεν θα μπορούσε να έχει άλλη κατάληξη από τη σωφρονιστική αποικία ή το ικρίωμα. Σίγουρα βλέπετε πως αυτό δεν με απέτρεψε από το να δράσω. Αν στράφηκα στις ληστείες δεν το έκανα για το κέρδος. Ήταν ζήτημα αρχής, ήταν ζήτημα δίκιου. Προτίμησα να διατηρήσω την ελευθερία μου, την ανεξαρτησία μου, την αξιοπρέπειά μου ως άνθρωπος, παρά να γίνω δημιουργός του πλούτου του αφεντικού μου. Για να το πω ξεκάθαρα, χωρίς ευφημισμούς: προτίμησα να κλέβω παρά να με κλέβουν.

Φυσικά και καταδικάζω την πράξη της βίαιης αρπαγής του καρπού της εργασίας άλλων ανθρώπων. Μα γι' αυτό ακριβώς εγώ έκανα πόλεμο στους πλούσιους, αυτούς τους ληστές που κλέβουν όσα ανήκουν στους φτωχούς. Κι εγώ θα ήθελα να ζήσω σε μια κοινωνία όπου δεν θα υπήρχε κλεψιά. Δεν εγκρίνω την κλοπή. Τη χρησιμοποίησα μόνο

ως μια αρμόζουσα μορφή εξέγερσης στην πάλη ενάντια στην πιο άδικη μορφή κλοπής: την ατομική ιδιοκτησία.

Για να καταστρέψεις το αποτέλεσμα πρέπει πρώτα να καταστρέψεις την αιτία. Αν υφίσταται η κλοπή είναι επειδή από τη μια μεριά υπάρχει αφθονία και πλούτος, ενώ από την άλλη υπάρχει φτώχεια και έλλειψη. Επειδή τα πάντα ανήκουν στους λίγους. Ο αγώνας θα σταματήσει μόνο όταν οι άνθρωποι θα μοιράζονται τη χαρά και τον πόνο τους, τη δουλειά και τον πλούτο τους... όταν όλα θα ανήκουν σε όλους.

Ως επαναστάτης αναρχικός έκανα την επανάστασή μου... ας έρθει η αναρχία.

Κλεμάν Ντιβάλ

«Στις 5 Οκτώβρη 1886, στις 5:00 το πρωί, εκδηλώνεται πυρκαγιά σε ένα ιδιωτικό μέγαρο της οδού Μονσό στο Παρίσι. Το μέγαρο ανήκει στην κυρία Ερμπελέν που βρίσκεται σε διακοπές. Μια υπηρέτρια είναι εκείνη που δίνει το σήμα του συναγερμού. Ο θυρωρός, που μένει σε γειτονικό κτίριο, διαπιστώνει, όταν φτάνει επί τόπου, δύο εστίες φωτιάς, τις οποίες και καταφέρνει να σβήσει. Διαπιστώνει όμως επίσης ότι μια πολυθρόνα έχει ξεκοιλιαστεί με σιλέτο, ότι ένας ωραίος καναπές έχει κομματιαστεί και ότι, προπάντων, έχει λεηλατηθεί το μέγαρο. Θα υπολογισθεί αργότερα ότι έχουν κλαπεί ασημικά και κοσμήματα αξίας 15.000 φράγκων της εποχής εκείνης.

Ειδοποιημένη η αστυνομία παραδίδει στους κοσμηματοπώλες του Παρισιού έναν κατάλογο των κλοπιμαίων. Λίγες μέρες αργότερα, στις 17 Οκτωβρίου, ενώ γίνεται έρευνα στο σπίτι ενός αναρχικού ονόματι Ντιντιέ, ένα χαρίνι μπαίνει μέσα και λέει στον Ντιντιέ ότι κάποιος που περιμένει

στο δρόμο θέλει να του μιλήσει. Αμέσως δύο αστυνομικοί κατεβαίνουν κατακυλώντας τις σκάλες. Μόλις που προλαβαίνουν να δουν τον άνθρωπο που το βάζει στα πόδια. Η ερωμένη του Ντιντιέ τους λέει ότι πρόκειται για κάποιον Ντιβάλ, έναν απ' αυτούς που λεηλάτησαν το μέγαρο της Ερμπελέν.

Ο Ντιβάλ συλλαμβάνεται αφού χτύπησε με οχτώ μαχαιριές έναν από τους διώκτες του, τον αστυφύλακα Ροσιγιόλ. "Ο μπάτσος με συνέλαβε εν ονόματι του νόμου, εγώ τον χτύπησα στο όνομα της ελευθερίας" θα πει αργότερα ο Ντιβάλ.

Στην απολογία του στο δικαστήριο θα πει: "Χθες απαντούσα ως κατηγορούμενος. Σήμερα μιλάω ως κατηγορός". Ο πρόεδρος τον διακόπτει. Ο Ντιβάλ μαινεται. Ο πρόεδρος τον αποβάλλει. Ο Ντιβάλ αναφωνεί: "Ζήτω η αναρχία! Ζήτω η κοινωνική επανάσταση!". Το κοινό σηκώνεται όρθιο και επαναλαμβάνει τα συνθήματα. Ο Ντιβάλ κραυγάζει: "Αν μπορούσα να ελευθερωθώ θα σας τίναξα στον αέρα. Για να σας ανατινάξω άλλωστε είχα πάρει αυτά τα λεφτά!".

Τον φιμώνουν και του φορούν ένα είδος ζουρλομανδύα. Το δικαστήριο ψηφίζει την καταδίκη του σε θάνατο. Η υπόθεση παίρνει έκταση, αφού και η ποινή είναι πραγματικά δυσανάλογη με το αδίκημα. Υπό το κράτος του φόβου και της εξύβρισης, το δικαστήριο θέλει να παραδειγματίσει, κάτι που, όπως νομίζει, θα είναι η καλύτερη απάντηση για τη "διάσωση της απειλούμενης κοινωνικής τάξεως". Ο Ντιβάλ γίνεται ήρωας και μάρτυρας στους αναρχικούς κύκλους. Οργανώνονται συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας, στο Παρίσι κυρίως. Οι σύντροφοι αποφασίζουν να μαζευτούν στην πλατεία Ροκέτ, τη μέρα της εκτέλεσης. Σε μια από αυ-

τές τις συγκεντρώσεις, ένας αναρχικός ονόματι Ζαν, καλεί τους συντρόφους να τον βοηθήσουν, όχι για να εμποδίσουν την εκτέλεση του Ντιβάλ (κάτι που φαίνεται φοβερά δύσκολο), αλλά για να εκτελέσουν τον δήμιο. Ο πρόεδρος της δημοκρατίας μετέτρεψε, τέλος, την ποινή του θανάτου σε ισόβια καταναγκαστικά έργα».¹

Μια αναρχική εφημερίδα της εποχής, το έθετε πολύ πιο γλαφυρά: «Ο Κλεμάν Ντιβάλ καταδικάστηκε σε θάνατο γιατί απαλλοτρίωσε το παλάτι μιας ζάπλουτης και άνοιξε μερικές κουμπότρυπες στο βρωμόπετσο του μπάτσου Ροσιγιόλ. Μην τολμώντας να τον "κοντύνει", η κυβέρνηση τον έστειλε στη Γουιάνα».

Ποιος ήταν όμως ο Ντιβάλ; Γεννήθηκε το 1850 ενώ στον γαλλο-πρωσικό πόλεμο του 1870 τραυματίστηκε σοβαρά, γεγονός που του προκάλεσε μόνιμη αναπηρία. Φυλακίστηκε για ένα χρόνο όταν πιάστηκε από τον εργοδότη του να κλέβει ένα ευτελές ποσό. Μετά την αποφυλάκισή του ήρθε σε επαφή με τη «σκληρή» αναρχική ομάδα, Πάνθηρας του Μπατινιόλ. Από εκεί ξεκίνησε και η παράνομη δράση του.

Μετά την καταδίκη του στάλθηκε στη σωφρονιστική αποικία του Νησιού του Διαβόλου, στη γαλλική Γουιάνα. Πραγματοποίησε είκοσι αποτυχημένες απόπειρες απόδρασης, ώσπου τελικά, στις 14 Απρίλη 1901, μαζί με άλλους οκτώ κρατούμενους επιβιβάστηκαν σε ένα αυτοσχέδιο κανό και ανοίχτηκαν στον ωκεανό κωπηλατώντας με όλη τους τη δύναμη. Αργότερα, η γαλλική αναρχική εφημερίδα ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΡΟΙ έλαβε ένα γράμμα από κατάδικο που πληροφορούσε

¹ Από το Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΑΝΑΡΧΙΚΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ, του Αντρέ Νατάφ, εκδ. Παπαδήμα.

για την απόδραση του Ντιβάλ. Μετά από μια οδύσσεια δύο χρόνων, ο Ντιβάλ κατέληξε στη Νέα Υόρκη όπου συνδέθηκε με κύκλους ιταλών αναρχικών μεταναστών. Το 1929, εκδόθηκε στα ιταλικά η αυτοβιογραφία του. Πέθανε σε ηλικία 85 ετών, στη Νέα Υόρκη.

Η απολογία του Ντιβάλ

Αν και δεν σας αναγνωρίζω το δικαίωμα να μου θέτετε ερωτήσεις και αιτιάσεις, ως τα τώρα σας απάντησα ως κατηγορούμενος. Πλέον μιλώ ως κατηγορός. Δεν ισχυρίζομαι ότι υπερασπίζομαι τον εαυτό μου· σε τι θα ωφελούσε απέναντι σε ανθρώπους τόσο καλά οπλισμένους όπως εσείς, που έχετε στρατιώτες, κανόνια, αστυνομία... τέλος πάντων, μια στρατιά από μισθοφόρους οπαδούς σας.

Ας είμαστε λογικοί... είστε η εξουσία· επωφεληθείτε από αυτό και αν σας χρειάζεται το κεφάλι ενός ακόμα αναρχικού, πάρτε το. Την ημέρα του ξεκαθαρίσματος θα σας έχουμε στα υπόψη και έχω την ακλόνητη προσδοκία ότι αυτή τη μέρα οι αναρχικοί θα σταθούν στο ύψος της αποστολής τους, δεν θα δείξουν οίκτο.

Δεν απευθύνομαι μόνο σε σας αλλά σε ολόκληρη την κοινωνία, αυτή την εγωιστική, άστοργη και διεφθαρμένη, όπου βλέπουμε από τη μια μεριά τα όργανα (των αστών) και από την άλλη τη φτώχεια.

Με κατηγορείτε για ληστεία, λες και μπορούσε ένας εργαζόμενος που δεν κατέχει τίποτα, να είναι ένας κλέφτης. Όχι, η κλοπή δεν υφίσταται παρά στην εκμετάλλευση του ανθρώπου από άνθρωπο· με μια λέξη σε αυτούς που ζουν στην πλάτη της παραγωγικής τάξης. Δεν είναι κλοπή αυτό

που διέπραξα, αλλά μια δίκαιη απόδοση στο όνομα της ανθρωπότητας. Αυτά τα λεφτά είχαν σκοπό να υπηρετήσουν την επαναστατική προπαγάνδα, με τα γραπτά και με την πράξη. Για τη δημιουργία εφημερίδων, μπροσούρων, για να αποδείξουμε την αλήθεια στο λαό που εδώ και πάρα πολύ καιρό γίνεται αντικείμενο κοροϊδίας. Σε αυτόν που πονάει, να του καταδείξουμε τη θεραπεία. Για να ασχοληθώ με τη χημεία και να ετοιμάσω ό,τι χρειάζεται για τη μέρα της μάχης,² τη μέρα που οι εργαζόμενοι θα βγουν από τη νάρκωση της αποχαύνωσης. Γιατί είναι καιρός που θα πρέπει αυτή η διαβολική ραδιουργία του παλιού κόσμου να εξαφανιστεί για να δώσει τη θέση της σε θεσμούς όπου θα βρίσκουμε μια τύχη πιο ισότιμη, που δεν υπάρχει παρά στον αναρχικό κομμουνισμό.

Γιατί η αναρχία είναι η άρνηση της κάθε εξουσίας. Και η εξουσία είναι η μεγαλύτερη κοινωνική πληγή, γιατί ο άνθρωπος δεν είναι ελεύθερος και ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος να κάνει όλα όσα θέλει, από την στιγμή που δεν προσβάλλει την ελευθερία των ομοίων του, που δεν γίνεται και αυτός τύραννος.

(...) Ε λοιπόν, είναι γι' αυτό το έγκλημα που βρίσκομαι εδώ: γιατί δεν αναγνωρίζω σε κάποιους ανθρώπους το δικαίωμα να πεθαίνουν από το πάθος, τη ίδια στιγμή που αυτοί που παράγουν, οι δημιουργοί όλου του κοινωνικού πλούτου, πεθαίνουν από την πείνα.

Όχι, δεν είμαι ένας κλέφτης αλλά ένας ληστευόμενος, ένας δικαιοδότης, που λέει ότι όλα είναι για όλους³ και είναι αυτή η σφιχτή λογική της αναρχικής ιδέας που σας κά-

² Εννοεί τη χρήση της χημείας για την κατασκευή εκρηκτικών.

νει να τρέμετε κάτω από τις τηβέννους σας. Όχι, δεν είμαι ένας κλέφτης, αλλά ένας ειλικρινής επαναστάτης που έχει το κουράγιο των πεποιθήσεών του και την αφοσίωση στην Υπόθεση.

(...) Ζήτω η επανάσταση, ζήτω η αναρχία.

...μια ένσταση για επίλογος¹

Μια κλασσική ένσταση σε αυτά είναι ότι η κλοπή είναι και αυτή δουλειά, ότι παράγει πλούτο. Ο Ζακόμπ και οι σύντροφοί του αποδέχτηκαν αυτή την ερμηνεία, αυτοαποκαλούμενοι «Εργάτες της Νύχτας». Προσωπικά, πάντα έβλεπα αυτή την ονομασία υπό τη ειρωνική της αίσθηση. Εκείνο τον καιρό έσπειρε φόβο στις καρδιές της μπουρζουαζίας, που δεν είχε ξεχάσει τις μέρες του '71.² Από μόνη της, αυτή η ένσταση δεν είναι αβάσιμη. Αν μη τι άλλο, ο παράνομος παράγει τον δικαστή, ένα σημαντικό κομμάτι της φυλακής, το «πήγαινε-έλα» των δικηγόρων και των δικαστικών υπαλλήλων, και μια ολόκληρη κατασταλτική νοοτροπία που ξεκινά από αυτούς που κατέχουν τον πλούτο και φτάνει μέχρι τη γριούλα που φοβάται μην της κλέψουν τη σύντα-

¹ Του Αλφρέντο Μπονάνο, από την εισαγωγή της αγγλικής έκδοσης του βιογραφικού "Jacob" του Μπερνάρ Τομάς.

² Αναφορά στην παρισινή κομμούνια.

ξη. Όλα αυτά αναμφιβόλως καθορίζουν το παιχνίδι. Η κλοπή σε όλες της τις μορφές είναι μια εργασιακή δραστηριότητα που απασχολεί χιλιάδες άτομα, ένα σκαλί πάνω από τη φτώχεια, συστηματικά ληστευόμενα από ένα σύστημα που τα σπρώχνει προς την ακολουθία των λαμπρών προοπτικών της κατανάλωσης. Αν ο επαναστάτης πέσει σε αυτή την παγίδα (που ο Μαλατέστα φοβόταν ότι είναι αναπόφευκτη), θα είναι ανόητος όσο κάθε «φτωχή ψυχή» που παραδίδει τη λεία του, προϊόν των τίμιων ληστειών του, στον πρώτο πωλητή πολυτελών αυτοκινήτων που θα βρεθεί μπροστά του. Δεν θέλω καν να σκεφτώ αυτό το ενδεχόμενο, το οποίο έτσι κι αλλιώς (και όσο αξίζει η προσωπική μου εμπειρία) δεν είναι και τόσο σύνηθες.

Όμως παραμένει η άλλη πλευρά του ζητήματος. Η ληστεία δεν είναι κάτι που αυτοσχεδιάζεις. Απαιτεί επαγγελματισμό και δέσμευση, τακτικότητα, ακρίβεια και ψυχρότητα, γνώση της ανθρώπινης ψυχολογίας όπως και των πιο σύγχρονων μέτρων προστασίας και ελέγχου. Με μια λέξη, απαιτεί χρόνο. Δεν είναι λοιπόν ζήτημα χαρισματοκότητας, ούτε και συναρπαστικής περιπέτειας. Σχεδόν πάντα καταλήγει μια σχολαστική ρουτίνα που φθείρει ακόμα και τους καλύτερους συντρόφους. Λάθη συνήθως γίνονται κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο: είτε υποθέτοντας ότι αυτή η δραστηριότητα είναι ευκολότερη απ' ό,τι πραγματικά είναι, ή πιστεύοντας ότι είναι πιο σύνθετη και συναρπαστική. Είναι σημαντικό το να έχουμε στο μυαλό μας όλα τα σχετικά ζητήματα, και καμία ρομαντικοποιημένη αφήγηση δεν θα μας βοηθήσει σε αυτό. Έτσι, μετά από σκέψη, μπορεί κάποιος να φτάσει στο συμπέρασμα ότι τέτοιες προσπάθειες θα μπορούσαν -υπό συγκεκριμένες συνθήκες και καταστάσεις- να είναι ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος για να ξεκινήσεις την πραγματοποίηση ενός επαναστατικού σχεδίου.

*Μετά το προκλητικό συμπόσιό του,
ο κόσμος σας αναπαύεται.*

*Ας αφήσουμε τα σκουπίδια στη αντιδραστική τους σιέστα
καθώς ευχόμαστε στα κρυφά την επιστροφή του Μαρά¹
και των πυωδών φαγούρων του.*

*Ενώ στις πλιόλουστες παραλίες σας κάνει πλιοθεραπεία
η πανούκλα του μαυρίσματός σας,
μέσα στο σκοτάδι κινείται αργά
η υποβόσκουσα επανάσταση.*

*Για να ακουστεί και πάλι η ξεκάθαρη φωνή του Σεν Ζιστ²
για να απαιτήσει τα κεφάλια σας
ώστε επιτέλους οι δήμιοι να τα «ξεκολλήσουν».*

*Για να ξανανέβουν οι «αβράκωτοι»³ στα φωμπούργκ⁴
και να καρφώσουν τα όμορφα χοντροκέφαλά σας
πάνω σε μια λόγχη.*

*Για να βγουν, από τα νεκροταφεία
κι από τους μαζικούς τάφους που πετάξατε τα κορμιά τους,
οι παλιοί μας ήρωες, αυτοί του έτους 2,⁵
και οι πατεράδες μας οι κομμουνάροι,
για να καταχαρούν τσακίζοντας τις μασέλες σας.*

Ζαν-Μαρκ Ρουϊγιάν, Μασσαλία, 8 Μαρτίου 2008,
Φυλακή Μπομέτ.⁶

-
- 1 Εκ των πλέον ριζοσπαστών ηγετών της γαλλικής επανάστασης, ο Μαρά είχε έκζεμα και άλλα δερματολογικά προβλήματα και -ως εκ τούτου- συνεχώς ξυνόταν. Κάπως έτσι δολοφονήθηκε στη μπανιέρα του από μια αριστοκράτισσα, ενώ έκανε λουτρό με θεραπευτικά βότανα.
 - 2 Ένας ακόμα «ακραίος» της γαλλικής επανάστασης.
 - 3 Sans culottes, τα πλέον ριζοσπαστικά λαϊκά στοιχεία της γαλλικής επανάστασης.
 - 4 Κατά τη γαλλική επανάσταση, όταν στις συνοικίες του κέντρου κατοικούσαν τα λαϊκά στρώματα, οι προλετάριοι μετέβαιναν στα αριστοκρατικά προάστια για να ασκήσουν το ταξικό τους μίσος. Το αντίθετο αυτού που συμβαίνει σήμερα, που οι προλετάριοι κατοικούν στα άθλια προάστια, περιμετρικά του Παρισιού.
 - 5 Κατά τη γαλλική επανάσταση καταργήθηκε ο ως τότε τρόπος μέτρησης του χρόνου, οι μήνες ορίστηκαν με βάση στοιχεία της λαϊκής ζωής, και το έτος της επανάστασης (1789) ορίστηκε ως ξεκίνημα του χρόνου: Έτος 1.
 - 6 Από το βιβλίο : *Les viscères polychromes de la peste brune*, εκδόσεις La Différence, Παρίσι 2009

Τα Βιβλία του Δαίμονα του Τυπογραφείου μπορείτε να τα βρείτε
και στο “Χώρο” της Ελευθεριακής Κουλτούρας
(βιβλιοπωλείο - εκδόσεις), Ερεσσοῦ 52, Εξάρχεια.

demon.books@yahoo.com

...οι θεωρητικοί που δε ζουν μια εξεγερτική ζωή
δε λένε τίποτα που να αξίζει να λεχθεί
και οι ακτιβιστές που αρνούνται να σκεφτούν κριτικά
δεν πράττουν τίποτα που να αξίζει να γίνει.
Ριζοσπαστική θεωρία είναι η σκέψη που ολοκληρώνεται
μέσα σε μια εξεγερτική ζωή και μαθαίνει να εκφράζεται
με ακρίβεια αλλά και ρευστότητα.

Όταν αναπτυχθεί κόβει σαν καλοσκαλισμένο μαχαίρι.